

Gibt es Lehrer der ἀρετή? (Platon, Menon 89c2–91c5).

MENΩΝ· [...] Καὶ δῆλον, ὃ Σώκρατες, κατὰ τὴν ὑπόθεσιν¹, εἴπερ ἐπιστήμη ἐστὶν ἀρετή, ὅτι διδακτὸν ἐστίν.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ· Ἄλλ' ἴσως τοῦτο οὐ καλῶς ὁμολογήσαμεν.

[...]

5 ΜΕΝ. Τί οὖν δὴ²; πρὸς τί βλέπων ἀπιστεῖς³ μὴ οὐκ ἐπιστήμη ἢ ἡ ἀρετή;

ΣΩ. Ἐγὼ σοι ἐρῶ, ὃ Μένων. τὸ μὲν γὰρ διδακτὸν αὐτὸ⁴ εἶναι, εἴπερ ἐπιστήμη ἐστίν, οὐκ ἀνατίθεμαι⁵ μὴ οὐ καλῶς λέγεσθαι· ὅτι⁶ δὲ οὐκ ἔστιν ἐπιστήμη, σκέψαι ἐάν σοι δοκῶ εἰκότως ἀπιστεῖν. τόδε γάρ μοι εἶπέ· εἰ ἔστιν διδακτὸν ὅτιοῦν πρᾶγμα, μὴ μόνον ἀρετή, οὐκ ἀναγκαῖον αὐτοῦ καὶ διδασκάλους καὶ μαθητὰς εἶναι;

10 ΜΕΝ. Ἐμοιγε δοκεῖ.

ΣΩ. Οὐκοῦν τούναντίον αὖ, οὗ μῆτε διδάσκαλοι μῆτε μαθηταὶ εἶεν, καλῶς ἂν⁷ αὐτὸ εἰκάζοντες εἰκάζοιμεν μὴ διδακτὸν εἶναι;

ΜΕΝ. Ἔστι ταῦτα· ἀλλ' ἀρετῆς διδάσκαλοι οὐ δοκοῦσί σοι εἶναι;

ΣΩ. Πολλάκις γοῦν ζητῶν εἴ τινες εἶεν αὐτῆς διδάσκαλοι, πάντα ποιῶν οὐ δύναμαι
15 εὑρεῖν. καίτοι μετὰ πολλῶν γε ζητῶ, καὶ τούτων μάλιστα οὓς ἂν οἶωμαι ἐμπειροτάτους εἶναι τοῦ πράγματος. καὶ δὴ καὶ νῦν, ὃ Μένων, εἰς καλὸν⁸ ἡμῖν Ἄνυτος ὅδε παρεκαθέζετο, ὃ μεταδῶμεν⁹ τῆς ζητήσεως. εἰκότως δ' ἂν μεταδοῖμεν·

1 κατὰ τὴν ὑπόθεσιν] „nach unserer Voraussetzung“, nämlich εἴπερ ... ἀρετή.

2 Τί οὖν δὴ;] *Was nun? Wie nun?*

3 ἀπιστέω: *bezweifeln*; die Negationen οὐ μὴ bleiben dabei unübersetzt.

4 αὐτό] „sie“, gemeint ist τὴν ἀρετήν.

5 ἀνατίθεμαι] (seine Meinung) *zurücknehmen* [wie eine Figur beim Brettspiel]; die für unser Sprachgefühl überflüssigen Negationen μὴ οὐ bleiben unübersetzt.

6 ὅτι οὐκ ἔστιν ἐπιστήμη] „dass sie Erkenntnis ist“ (von ἀπιστεῖν [Z. 8] abhängig;

daher die für unser Sprachgefühl überflüssige Negation οὐκ).

7 καλῶς ἂν ... εἶναι] Ordnen Sie: εἰκάζοντες αὐτὸ μὴ διδακτὸν εἶναι, καλῶς ἂν εἰκάζοιμεν.

8 εἰς καλόν: „zur geeigneten Zeit“.

9 μεταδῶμεν] hortativer Konjunktiv im Relativsatz (begegnet auch im Lat., wenn auch seltener; vgl. Cic. Br. 297: *nova disputatio, quam in aliud tempus differamus*); mit *wollen* übersetzen. – μεταδίδωμι: *teilhaben lassen* (jmdn. an etwas: *τινί τινος*)

- Ἄνυτος γὰρ ὅδε πρῶτον μὲν ἐστὶ πατὴρ πλουσίου τε καὶ σοφοῦ Ἀνθεμίωνος, ὃς ἐγένετο πλούσιος οὐκ ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου οὐδὲ δόντος τινός [...], ἀλλὰ τῇ αὐτοῦ σοφίᾳ κτησάμενος καὶ ἐπιμελείᾳ, ἔπειτα¹ καὶ τὰ ἄλλα οὐχ ὑπερήφανος δοκῶν εἶναι πολίτης οὐδὲ ὀγκώδης τε καὶ ἐπαχθής, ἀλλὰ κόσμιος καὶ εὐσταλὴς ἀνὴρ· ἔπειτα τοῦτον εὖ ἔθρεψεν² καὶ ἐπαίδευσεν, ὥς δοκεῖ Ἀθηναίων τῷ πλήθει αἰροῦνται γοῦν αὐτὸν ἐπὶ τὰς μεγίστας ἀρχάς. δίκαιον δὴ μετὰ τοιούτων ζητεῖν ἀρετῆς πέρι διδασκάλους, εἴτ' εἰσὶν εἴτε μή, καὶ οἵτινες. σὺ οὖν ἡμῖν, ὦ Ἄνυτε, συζήτησον, ἐμοὶ τε καὶ τῷ σαυτοῦ ξένῳ Μένωνι τῷδε, περὶ τούτου τοῦ πράγματος τίνες ἂν εἶεν διδάσκαλοι. ὧδε δὲ σκέψαι· εἰ βουλοίμεθα Μένωνα τόνδε ἀγαθὸν ἰατρὸν γενέσθαι, παρὰ τίνας ἂν αὐτὸν πέμποιμεν διδασκάλους; ἄρ' οὐ παρὰ τοὺς ἰατρούς;
- ANYTOS Πάνυ γε.
- ΣΩ. Τί δ' εἰ σκυτοτόμον ἀγαθὸν βουλοίμεθα γενέσθαι, ἄρ' οὐ παρὰ τοὺς σκυτοτόμους;
- AN Naί.
- ΣΩ. Καὶ τᾶλλα οὕτως;
- AN. Πάνυ γε. [...]
- ΣΩ. Καλῶς λέγεις. νῦν τοίνυν ἔξεστί σε μετ' ἐμοῦ κοινῇ βουλευέσθαι περὶ τοῦ ξένου τουτουῖ Μένωνος. οὗτος γάρ, ὦ Ἄνυτε, πάλαι λέγει πρὸς με ὅτι ἐπιθυμεῖ ταύτης τῆς σοφίας καὶ ἀρετῆς ἣ οἱ ἄνθρωποι τὰς τε οἰκίας καὶ τὰς πόλεις καλῶς διοικοῦσι, καὶ τοὺς γονέας τοὺς αὐτῶν θεραπεύουσι, καὶ πολίτας καὶ ξένους ὑποδέξασθαι τε καὶ ἀποπέμψαι ἐπίστανται ἀξίως ἀνδρὸς ἀγαθοῦ. ταύτην οὖν τὴν ἀρετὴν σκόπει παρὰ τίνας ἂν πέμποντες αὐτὸν ὀρθῶς πέμποιμεν. ἢ δήλον δὴ κατὰ τὸν ἄρτι λόγον ὅτι παρὰ τούτους τοὺς ὑπὸ σκηνῶν ἀρετῆς διδασκάλους εἶναι καὶ ἀποφύνασθαι³ αὐτοὺς κοινούς τῶν Ἑλλήνων τῷ βουλομένῳ μαθάνειν, μισθὸν τούτου⁴ ταξαμένους τε καὶ πραττομένους;
- AN. Καὶ τίνας λέγεις τούτους, ὦ Σώκρατες;
- ΣΩ. Οἴσθα δήπου καὶ σὺ ὅτι οὗτοί εἰσιν οὓς οἱ ἄνθρωποι καλοῦσι σοφιστάς.
- AN. Ἡράκλεις, εὐφήμει, ὦ Σώκρατες. μηδένα τῶν γ' ἐμῶν μήτε οἰκείων μήτε φίλων, μήτε ἀστὸν μήτε ξένον, τοιαύτη μανία λάβοι, ὥστε παρὰ τούτους ἐλθόντα λωβηθῆναι, ἐπεὶ οὗτοί γε φανερά ἐστι λώβη τε καὶ διαφθορά τῶν συγγιγνομένων.

1 ἔπειτα ... δοκῶν] Das nachgeschobene Partizip gehört noch zum Relativsatz; übersetzen Sie als stünde: ἔπειτα ... ἐδόκει. – Dem πρῶτον Z. 1 entspricht (mit leichtem Anakoluth) das ἔπειτα Z. 5

2 ἔθρεψεν] Subjekt ist weiterhin der Vater

des Anytos (τοῦτον).

3 ἀποφύνασθαι αὐτοὺς κοινούς] ἀποφαίνειν ἑαυτὸν κοινόν: sich zugänglich zeigen, sich (jmdm., τινί) zur Verfügung stellen.

6 τούτου: „dafür“, nämlich für den Unterricht.